

Τὸ ταξίδι τοῦ John Covel: *in Hierusalem*

29

Koly 22412
r. 179

φωλεὰ μᾶλλον ψύλλων, καὶ κορεῶν, καὶ μυῶν, καὶ ποντικῶν, καὶ δυσω-
δίας, περιτριγυρισμένη ὑπὸ ἀθροισμάτων ὄλων συχαμερῶν κτηνωδῶν
Ἰουδαίων. Μετεκινήθημεν τὴν ἰδίαν νύκτα καὶ ὁ Μυλόρδος ἀποστειλάς
πρὸς τὸν Βεζύρην ἔλαβεν ἀμέσως μίαν ἄλλην, ἣτις ἀπεδείχθη λίαν κατάλ-
ηλος. Διότι ἐνταῦθα εἰς τοιαύτας περιστάσεις ὁ Μέγας Κύριος ἐκβάλλει
ὄντινα θέλει (ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἢ τῶν Χριστιανῶν) ἐκ τῆς οἰκίας του οὐ-
τως ὥστε εἶναι ἀνησυχητικὸν καὶ ἐπικίνδυνον δι' αὐτοὺς νὰ ἔχωσι μίαν
καλὴν οἰκίαν. Καὶ εἰς τὸ ἄκρον αὐτὸ τῆς πόλεως δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἀνθρω-
πίνῃ ὑπαρξίς ἢ Ἰουδαῖοι συσσωρευμένοι δύο ἢ τρεῖς οἰκογένειαι εἰς μίαν
οἰκίαν, ἣτις δὲν ἔχει περισσότερα δωματία. Ἄν οἱ ἀρχαῖοι Ἰουδαῖοι
ἦσαν τοιαῦτα δηλητηριώδη ζῷα τότε κατ' ἀνάγκην ἐπιτρέπουσαν εἰς αὐτοὺς
τάς συχνὰς αὐτῶν λούσεις καὶ νομίζω ὅτι δὲν ἔχρηάζετο νὰ ψαύσουν ἐν
νεκρῶν σῶμα διὰ νὰ μὴ εἶναι καθαροί· διότι δὲν ἠδύναντο νὰ ψαύσουν ἐν
ζωντανῶν σῶμα χωρὶς νὰ ἀποβοῦν τοιοῦτοι. Ἀλλὰ πλεονάζοντα περὶ τούτων
ἄλλοτε.

in Hierusalem
Reverend Monks
6 miles from Jerusalem
in the year 1539
29-33

Τώρα ἂν θέλετε νὰ ὑπολογίσωμεν τοὺς σταθμοὺς μας καὶ συγκρίνω-
μεν αὐτοὺς μὲ τὸ Itiner. Antoninus, τὸ παράρτημα, ἀπὸ Βορδигаλλων εἰς
Ἱεροσόλυμα, δὲν πρέπει νὰ λαμβάνητε δι' ὅψιν ἐν τῇ δύο μίλια, διότι διη-
νύσαμεν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐνθὺν ὅτε αὐτὸ ἐντὸς τοῦ χρόνου. Καὶ
οἱ ὑπολογισμοὶ μας διὰ τὴν ἐπιστροφὴν δὲν συμφωνοῦν πρὸς τοὺς τοῦ ἐρ-
χομοῦ ὥς καὶ τὰ ὁδοιπορικὰ ἐκεῖνα (Itineraria) ὡσαύτως δὲν συμφωνοῦν
ἐπακριβῶς. (ᾶρα Ὁδοιπορικά σελ. 33).

Τώρα δέον νὰ ἐννοήσητε, μολονότι κατέστρωσα ὅλον τὸ ταξιδεῖδόν μας
ἰσομερῶς δηλ. 3 μίλια τὴν ὥραν. Ἀλλ' εἴτε ἀδύνατον νὰ ἐταξειδεύαμεν πάν-
τοτε τόσα· ἐνίοτε μάλιστα 4 μίλια περίπου τὴν ὥραν, ἀλλὰ σπανίως νομίζω,
ἢ οὐδέποτε ὀλιγότερα τῶν 3. Ἐπειτα λάβητε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀμφοτέρω τὰ Ὁδοι-
πορικὰ ὑπολογίζονται κατὰ μίαν παλαιὰν ὁδὸν ἣτις ἔβαινε δι' Ἡρακλείας
(Περὶνθου), ἣτις εὐρίσκεται ἔξω τῆς παρουσίας ὁδοῦ τοὐλάχιστον 8 ἢ 10
μίλια. Αὐτὴς τὰ Ὁδοιπορικὰ ἐκεῖνα ἐξήρχοντο τῆς ὁδοῦ ἡμῶν πρὸς τὴν
Drusipara. Ἐνῶ ἐπειδὴ νῦν ἐκτίσθη τὸ Καρεστεράν, ἀφίνομεν τὴν Dru-
sipara 3 τοὐλάχιστον μίλια πρὸς τὰ δεξιὰ, ὥς θὰ εἴπωμεν μετὰ ταῦτα.
Αὐτὸ εἶναι ἐν εἶδος προχείρου χάρτου ἐφ' ὧν ὁσον ἐγὼ παρετήρησα ἐν τῇ
χώρᾳ. Ἄν εἶχον καιρὸν ἠδυνάμην (καὶ πιθανὸν ὦφειλον) νὰ ἰχνογραφή-
σω ἀμφοτέρους ἐκεῖνον καὶ τὴν διήγησιν αὐτὴν ὥς καλλιτέχνης. Ἀλλὰ
δι' ἕνα φίλον ἐλπίζω ὅτι τοῦτο θέλετε συγχωρήσει εἰς τὴν παρούσαν περι-
στασιν.

Ὁ λόγος ὑποθέτω δι' ὃν ὁ παλαιὸς δρόμος παρ' Antoninus βαίνει
δι' Ἡρακλείας, εἶναι ὅτι ὁ ἄλλος δρόμος κατ' εὐθείαν εἰς Τσόφλον ὢν
πολὺ μᾶλλον βαλτώδους· ἐδάφους ἦτο κακὸς δρόμος ἰδιαιτέρως ἐν χειμῶνι
μέχρις οὗ λιθόστρωτα εἰς πολλὰ μέρη κατεσκευάσθησαν, ἅτινα διατη-

εἶναι βραχίονες τοῦ Ἑργίνης (Agrianis, ὅστις λίαν ἐσφαλμένως τίθεται ἐν Ortel. Geogr aut). Διότι δὲν διήλθομεν τόσον μέγαν ποταμόν, οἷον παριστᾷ. Ὡσαύτως τὸ ὄρος Ροδόπη ἐσφαλμένως τίθεται ὑφ' ὧλων. Ἀνῆλθον εἰς μέρος αὐτοῦ καὶ ἐσημείωσα αὐτὸ καλῶς ὅπως ὡσαύτως ὅλους τοὺς ποταμοὺς περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν οἵτινες τίθενται ἐνταῦθα ἐπακριβῶς ὥς (σᾶς βεβαιῶ) ἡ σμικρότης τοῦ χάρτου θά μοι τὸ ἐπιτρέψῃ. Τοσαῦτα ἐν τῷ παρόντι. Τὸ ἐπίλοιπον θὰ λάβῃς βραδύτερον. Σᾶς διεσκέδασα ὀλίγον μὲ τὰ ὥραϊα θεάματά μας. Βλέπετε πόσον προσωπικῶς (ἀνεπιτηδεύτως) σᾶς γράφω εἰς τὴν προηγουμένην σελίδα.

Ὁ χάρις ἐπεκτεινόμενος καὶ μέχρι Ὁρτάκιοι ἀφ' ἐνὸς εἰς τὰς ὑποχωρίας τῆς Ροδόπης καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ ὑποθέτει ἐκδρομὰς τοῦ συγγραφέως καὶ πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα· ἀλλὰ περὶ τούτων δὲν γίνεται λόγος ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν χειρογράφῳ. Ἴσως ἀνευρεθοῦν ἐν ἄλλῳ χειρογράφῳ τὰ σχετικὰ. (Σ. Μ.)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΥΤΩΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(Ἔρρα σ. 27).

Ragos matthioli. floribus purpurorientibus.
Eupatorium cannabium fiori. marthub agnaticum
Geranium greticum periploca latifolia.

Μεταξὺ Χάφας καὶ Βουργάζ

Ginyidium paniad much. myjuncavía much.
Kaligeniculatum. pontipiccoli.
Kalimus argustifolia permib. ibid.
Gossipium about Heraclea.

Adrianopole. plantae variores.

Cumirum corniculatum.
plarmica Imperciali. Φλοκάλη
Botrys. Carduns. Cnedchy.
Tanacetnm. Japonaria.
Pistalochia. Sesamum verd. σουσάμι.
Hedysarum clypeatum
melitotus germanica.
Delphinium. 1083
Aconilum lycoctonum pavoid. 971
Tribulus agraticus.
Glycyrrhiza schinata.
Scannonea valentina.
viorna. Asparagus salivus.
Clematis gerigrina caevulea. 887

Acanthus syl. aculeatus.

Polium montanum album.

Phyllium (elder—dwarfeld. v. grea).

Heliotropium (magus. σουσάμι ἄγριο
(tricoccum).

Stramovium. Τάτζουλά Turc. graec.

Dentillaria (*Bordana minor*.
plumpago (

Aprotarium Campestre.

Papaver corniculatum pheniceum.

Sideritis augustifolia.

melanthium sylvestre.

chamaeptys mas, *Polemonium frutie*.

Synavchica Alpine laccifera.

(Σημ. Μεταφρ). Ἐδυνατῶν γ' ἀποδῶσω δι' ἀντιστοιχῶν ἑλληνικῶν τὰ ὀνόματα τῶν ἀναφερομένων λατινιστὶ φυτῶν καὶ ἀνθέων ἀρκούμαι ἀναφέρων εἰς τὸν λατινικὸν αὐτῶν κατάλογον ὡς παρατίθεται ἐν τῷ κειμένῳ.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟΝ

Α'. Τὰ Ὀδοιπορικά, περὶ ὧν ὁ λόγος παρατίθενται λατινιστί. Ἡ πρώτη στήλη περιέχει τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ συγγραφέως ἀπὸ τῆς Πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἀντιστρόφως ἀπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως οἰκάδε τ. ἔ. εἰς τὴν Πύλιν τῆς Ἀδριανουπόλεως Κ]πόλεως. Παραθέτει καὶ τοὺς δύο ἀριθμοὺς, ἵνα δείξει τὴν διαφορὰν μεταξὺ μεταβάσεως καὶ ἐπιστροφῆς. Οὕτω π. χ. ἀπὸ τῆς Πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως μέχρι Pontipiccoli (Μικροῦ Τσεκμετζέ) κατὰ τὴν εἰς Ἀδριανούπολιν μετάβασιν ἐδαπανήθησαν 4 ὥραι καὶ 12 μίλια, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν 4 1/2 ὥραι καὶ 13 μίλια. Τὸ Ὀδοιπορικόν του Antonin (A. Byzantios) δὲν ὑπολογίζει εἰς ὥρας, ἀλλὰ μόνον εἰς μίλια. Τὸ Ὀδοιπορικὸν ἀπὸ Βορδιγάλλων εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὑπολογίζεται εἰς μίλια καὶ βήματα.

Β'. Εἰς τὴν τετάρτην στήλην δίδει ὁ συγγραφεὺς τὸν ἀριθμὸν τῶν διανυθέντων κατ' αὐτὸν μιλίων α') ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν 144, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν 149. Τοῦ Antonin εἰς ὑπολογισμὸς 177, μικρότερος ὑπολογισμὸς 164. Ὀδοιπορικὸν Βορδιγάλλων μέχρι Μπουργὰς (Bergula) μίλια 121.

Our account out from Adrianople gate	Home		Antonin Itinerar A Byzantion m.p.	Itin a Burdig. Hierosol. A Consta. li m. pass.	Summa novi Itinerari
	m.p.	H. m.p.			
To pontipiccoli	4 h	12 4 1/2	Melontiada 18—19	Rhegium 12	Outward 144
Ponti granti	4 1/4	13 4 1/2	Coenophruriun 28-27	Atyra 12	Homeward 149
Selibria	5 3/4	17 5	Perinth. Heraclea 18	Callum 10	Antoning
Ciorloó	8 1/2	25 8 1/4	Tzirallon (18	Sala mambria 10	One account 177
Caresterán	6	17+ 6 1/2	Tirallum (16	Rannem 12	the less account 164
Bergás	4	12 4 1/2	Drusipara 14—16	Reodizum 9	To bergula 121
Bobbascul	4 1/2	13 4 1/2	Bergulas 18—17	Tiptum 11	Itin Burdig.
Hafsa	6	18 6	Burdizum 18—19	Drusipara 10	
Adrianople	5 1/2	17 6 1/2	Astidizum 18—19	Nargum 9	
			Adrianoplis 18—19	Virgolas 8	

ΤΟ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Σχετικῶς μὲ τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὸ ὁποῖον ἀρκετὰ ἐγράφησαν, παραθέτομεν κατωτέρω ὅσας πληροφορίες μᾶς ἔδωκε κατὰ τὸ 1928 ὁ ἀπὸ τὸ χωρίον Καρατζάκιοι τῶν Μετρῶν κ. Διαμ. Κωνσταντινίδης, τὸν ὁποῖον καὶ εὐχαριστοῦμεν.

Περνοῦσε πάνω ἀπ' τὸ Τσιφλίκιοι καὶ τὸ Βελιγράδι, προχωροῦσε πρὸς τὸ χωριὸ Καραμάν-δερε ὅπου ἀρχίζε καὶ μάζευε ὅλα σχεδὸν τὰ νερὰ ἀπ' τὶς μεγάλες πηγὰς μέσα στὸ δάσος, προχωροῦσε στὴν περιφέρεια τοῦ Σαραΐ, στὴν περιφέρεια Βιζύης. Περνοῦσε κοντὰ ἀπ' τὸ χωριὸ Τεκέ κ' ἔφθανε στὶς πηγὰς τῶν νερῶν τῆς Γέννας τὰ ὁποῖα διοχετεύουνταν στὴν Πόλη.

Τὸ ὑδραγωγεῖο σὲ πολλὰ μέρη τῆς ὁροσειρᾶς Κούς-καγιά εἶναι ἀκέραιο καὶ ἀνέπαφο, θανμάσιο ἀπὸ τεχνικὴ ἀποψη. Ἡ σπουδαιότερη ἐργασία εἶναι οἱ ἀπειρες καμάρες (ἀψίδες) οἱ ὁποῖες ἔξεναν τὶς χαράδρες μέσα στὰ βουνὰ καὶ οἱ ὁποῖες σώζονται ἀκόμη. Στὶς περιφέρειες τῶν χωριῶν Καλφάκιοι, Βελιγράδι καὶ Καραμάν-δερε εἶναι ἀκέραιες ἐκτὸς τοῦ ὑδραγωγείου τὸ ὁποῖον κατεστράφη. Ἡ μεγαλειότερη καμάρὰ βοῖσκεται στὰ πέριξ τοῦ χωριοῦ Καραμάν-δερε, τὴν ὁποῖαν οἱ Τοῦρκοι λένε Κουρσοῦν-Γκέριμε. Τὰ νερὰ τῆς πηγῆς τοῦ χωριοῦ Γκιομοῦς-Μπουνάρ διὰ μικροῦ ὑδραγωγείου διοχετεύουνταν στὸ κεντρικὸ ὑδραγωγεῖο.

Ἡ διάμετρος τοῦ ὑδραγωγείου εἶναι δύο ἕως τρία μέτρα· στὰ τεῖχη αὐτοῦ διακρίνονται ἀκόμη τὰ ἴχνη τοῦ νεροῦ ποῦ διοχετεύουνταν· τὸ νερὸ ἔφθανε σὲ λίγο πλέον τῆς μισῆς διαμέτρου.

Τώρα μέσα στὸ ὑδραγωγεῖο κατοικοῦν ἑκατομμύρια νυχτερίδες. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Ἀμπιτοῦλ Χαμίτ ζητήθηκε κουπριά τῶν νυχτερίδων γιὰ τοὺς ἀνθόκηπους τοῦ Γιλδίξ. Ὁ τότε μοντεσαρφίης τῶν Μετρῶν Τζεβὰτ μπέης; διέταξε τὸν Μανωλάκη Γουρή, μουχτάρη στὴ Σιτράντζα καὶ μάζεψαν τέσσερες χιλιάδες οκάδες ἀπ' αὐτὴν τὴν κουπριά καὶ τὴν ἔστειλαν στὴν Πόλη γιὰ τὸ παλάτι.